

ГОДИШНИК
на АСОЦИАЦИЯ „ОНГЪЛ”, том 2, год. II, 2001

КУЛТ И ОБРЕДНОСТ

София, 2001

**Годишникът се издава
с финансовата подкрепа на „Екип 123” ЕООД –
Независим строителен надзор**

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

**д-р Росен Росенов Малчев
д-р Константин Звездомиров Рангочев
д-р Николай Иванов Ненов
д-р Маргарет Драганова Димитрова**

**На корицата: Оброчището „Св. Димитър” в землището на
с. Боженица, Ботевградско. Поглед от запад.
Сн. Асоциация „Онгъл”, 2000 г.**

Първо издание

© Асоциация за антропология, етнология и
фолклористика „Онгъл”, 2001
ел. поща: ongal_@yahoo.com
www.ongal.net

© Импресарско-издателска къща „Род”
ел. поща: rod_sofia@yahoo.com
www.rod-sofia.hit.bg

Печатница „Вулкан⁴”

ANNUAL
of 'ONGAL' ASSOCIATION, Vol. 2, Year II, 2001

CULT AND RITES

Sofia, 2001

**The Annual is published
with the financial support of 'EKIP 123',
an independent building control company**

EDITORIAL BOARD

**Rossen Rossenov Malchev, Ph.D.
Konstantin Zvezdomirov Rangochev, Ph.D.
Nikolay Ivanov Nenov, Ph.D.
Margaret Draganova Dimitrova, Ph.D**

On the cover: A consecrated ground dedicated to St. Demetrius in the area of the village Bozhenitsa, Botevgrad region. A view from the west. **Photo: 'Ongal' Association, 2000.**

First edition

© 'Ongal' Association of Anthropology, Ethnology and
Folklore Studies, 2001
e-mail: ongal_@yahoo.com
www.ongal.net

© 'Rod' Impresario & Publishing House
e-mail: rod_sofia@yahoo.com
www.rod-sofia.hit.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Встъпителни думи... 9

VII ЕСЕННИ ЧЕТЕНИЯ НА „ОНГЪЛ” – „РЕЛИГИОЗЕН КУЛТ И ФОЛКЛОРНА ОБРЕДНОСТ”. СОФИЯ, 1999 г.

- Константин Рангочев** – Религиозен култ и фолклорна обредност – системен анализ... 13
- Росен Р. Малчев** – Православното манастирско културно пространство и фолклорът (По мат. от бълг. земи след кр. на IX в.) ... 22
- Григор Хар. Григоров** – Българските светци закрилници (Вмчк. Пантелеймон и Преп. Иоан Рилски чудотворец) ... 30
- Люба Радулова** – Българският Гергьовден – реализация на древен земеделски модел... 38
- Николай Ненов** – „Несъществуващите” светци ... 42
- Миглена Пецева, Евелина Стоичкова** – Обредност и приобщеност у младите хора (По анкета сред ученици от гр. Враца) ... 46
- Диана Атанасова** – Ритуални действия в неканоничните молитви. Молитвата като ритуал (По мат. от Ркп: No. 646 – НБКМ) ... 48
- Диана Николова** – Християнските представи на един фолклорен информатор от с. Борово, Лъкинско ... 55
- Маргарет Димитрова** – Молитви, обичаи и вярвания за постродилния период ... 59
- Ирина Кузидова** – Библейският код в молитви, свързани с храни ... 69
- Стефка Пилева** – отръбъникъ – хляб от трици ... 73
- Адриана Ковачева** – Християнска семантика върху бѣднѣвечерските обредни хлябове (По мат. от с. Койнаре, Червенобрежко) ... 77
- Елена Коцева** – За коледния цикъл ... 82
- Анета Димитрова** – Думите сѣньмъ и сѣворъ в Супрасълския сборник ... 87
- Илиана Чекова** – Образи на светостта в Киевска Русия от XI век ... 89
- Ива Трифонова** – Старобългарски думи за „клетва” ... 103
- Тодор Моллов** – Народният светец Гавриил Лесновски – ездач на мечка ... 106
- Веселин Хаджиангелов** – Бельова църква ... 113
- Венета Савова, Албена Йорданова** – Човекоядството в апокрифни и фолклорни текстове ... 118
- Вяра Калфина** – Липсата на извор – характерна особеност на християнските оброчни комплекси в Горен Рупчос, Средни Родопи ... 131
- Ива Янкулова** – Фолклорна комуникация между Нашия и „Отвѣдния” свят (По фолк. мат. от с. Борово, Средни Родопи) ... 134
- Елена Георгиева** – „Отвѣдният” свят според фолклорните представи от Ловешко ... 138
- Даниела Кузманова, Константин Рангочев** – Религиозна лексика в тайните дялгерски говори ... 144
- Цветелина Стоянова** – Празнуване на Илинден в две отдалечени области на България (По мат. от Шуменско и Средни Родопи) ... 148
- Цветелина Димитрова** – Вярвания и обреди, свързани с градушката (С акцент върху фолк. мат. от обл. Горен Рупчос, Средни Родопи) ... 151
- Снежана Йовева, Светлана Антова** – Фолклорната обредност на българската общност в Словакия ... 156

- Веселка Тончева** – Българомохамеданската сватба от Тетевенско ... 160
Георги Куманов – „Елен кладенец” – фолклорни и религиозни обредни практики на християни и мюсюлмани в Чепинско ... 164
Соня Вълчева – Причисляването на Георги Димитров към пантеона на българските светци на Лайпцигския процес ... 171
Снежана Касир – Религиозната вяра в автобиографичните разкази на бесарабските българи ... 174
Диляна Станева – Новата „обредна” култура в с. Голяма Желязна, Тетевенско ... 177

II ПРОЛЕТНИ ЧЕТЕНИЯ НА „ОНГЪЛ”. РУСЕ, 1999 г.

- Диляна Станева** – Албумът на дядо Юсню. Опит за визуално-антропологическа характеристика ... 181
Григор Хар. Григоров – Сакрални числа в българската култура ... 185
Тодор Моллов – Един български отшелник пророк от 20-те години на XI век ... 206
Светла Дживтерева – Гатанки с отговор „таралеж” ... 210
Веселка Тончева – За епическата песенна традиция на българите мохамедани от Тетевенско ... 215
Десислава Димитрова – Наблюдения върху родилни практики и вярвания (По мат. от гр. Русе) ... 219
Николай Ненов – „Пробития камик” при с. Писанец, Русенско ... 225
Константин Рангочев – История и историци. Текст и хипертекст II. Върхът „Боже име”... 228
Росен Р. Малчев – Езиково и религиозно потекло на две приказки ... 238

ИЗ АРХИВИТЕ НА „ОНГЪЛ”

- Тодор Моллов** – „Демир капия” („Железни врата”) – произход и място в пространствения модел на българския коледен цикъл ... 241

TABLE OF CONTENTS

Preface ... 9

THE SEVENTH ANNUAL CONFERENCE OF ‘ONGAL’ ASSOCIATION “RELIGIOUS CULT AND POPULAR RITES”, SOFIA, 1999

- Konstantin Rangochev** – Religious Cult and Popular Rites: A Systematic Analysis ... 13
Rossen R. Malchev – Orthodox Monastic Space and Folklore (On the basis of materials from the Bulgarian lands after the IX century) ... 22
Grigor Har. Grigorov – Bulgarian Patron Saints (St. Panteleimon and St. John of Rila)... 30
Lyuba Radoulova – The Bulgarian St. George’s Day and an Ancient Agricultural Model... 38
Nikolay Nenov – “Nonexistent” Saints ... 42
Miglena Petseva, Evelina Stoichkova – Rites and Affiliation of Young People: A Case-Study of Students from Vratsa ... 46

- Diana Atanassova** – Ritual Acts in Non-canonical Prayers. Prayer as Ritual (Ms 646 from the National Library in Sofia) ... 48
- Diana Nikolova** – The Christian Notions of an Interviewee from the village of Borovo, Luki region ... 55
- Margaret Dimitrova** – Prayers, Rites, and Beliefs for the Period after Childbirth ... 59
- Irina Kouzidova** – The Biblical Code in Prayers Connected with Food ... 69
- Stefka Pileva** – ОТРАЖЕНИЕТО – A Bread of Bran ... 73
- Adriana Kovacheva** – The Christian Semantics of the Ritual Breads for Christmas Eve (On the basis of ethnological materials from the village of Koynare, Cherven bryag region) ... 77
- Elena Kotseva** – On Christmas Cycle ... 82
- Aneta Dimitrova** – The words *сѣньми* and *сѣвоу* in the *Codex Suprasliensis* ... 87
- Iliana Chekova** – Images of Sanctity in the Kievan Rus from the XI Century ... 89
- Iva Trifonova** – The Old Bulgarian Words for Oath ... 103
- Todor Mollov** – A Popular Image of St. Gavriil of Lesnovo as a Bear-Rider ... 106
- Vesselin Hadzhiangelov** – The Church of Belyo ... 113
- Veneta Savova, Albena Yordanova** – Cannibalism in Apocryphal and Folklore Texts ... 118
- Vyara Kalfina** – The Lack of Spring as a Typical Feature of the Christian Cult Places in Upper Roupchos in Central Rodopa Mountains ... 131
- Iva Yankoulova** – Folklore Communication Between Our World and the Hereafter (On the basis of materials from the village of Borovo, Central Rodopa Mountains) ... 134
- Elena Georgieva** – The Hereafter in Folklore Notions from the region of Lovech ... 138
- Daniela Kouzmanova, Konstantin Rangochev** – Religious Lexis in Secret Masonry Jargon...144
- Tsvetelina Stoyanova** – St. Elija's Day in Two Remote Regions of Bulgaria (Shoumen Region and Central Rodopa Mountains) 148
- Tsvetelina Dimitrova** – Beliefs and Rites for Hail (On the basis of materials predominantly from Upper Roupchos in Central Rodopa Mountains) ... 151
- Snezhana Yoveva, Svetlana Antova** – Folklore Rites of the Bulgarian Communities in Slovakia ... 156
- Vesselka Toncheva** – Wedding Ceremony among the Bulgarian Speaking Muslims from the region of Teteven ... 160
- Georgi Koumanov** – “Elen kladenets” [Deer Spring]: Folklore and Religious Rites among Christians and Muslims from the region of Chepino ... 164
- Sonya Vulcheva** – Georgi Dimitrov as a Saint from Leipzig? ... 171
- Snezhana Kasir** – Religious Faith in Autobiographical Stories of Bulgarians from Besarabia...174
- Dilyana Staneva** – A New Ritual in the village of Golyama Zhelyazna, Teteven region ... 177

THE SECOND SPRING CONFERENCE OF ‘ONGAL’ ASSOCIATION, ROUSSE, 1999

- Dilyana Staneva** – The Album of Father Yusnyu: An Attempt for Visual Anthropological Characteristics ... 181
- Grigor Har. Grigorov** – Sacred Numbers in Bulgarian Culture ... 185
- Todor Mollov** – A Bulgarian Hermit and Prophet from the Twenties of the XI century
- Svetla Dzhivtereva** – Riddles with the Answer “Hedgehog” ... 206

- Vesselka Toncheva** – On the Epic Song Tradition of the Bulgarian Speaking Muslim Community from Teteven region ... 215
- Dessislava Dimitrova** – Some Observations on Childbirth Practices and Beliefs from Rouse... 219
- Nikolay Nenov** – *Probitiyat kamuk* [Breached Rock] in Pissanets, Rouse region ... 225
- Konstantin Rangochev** – History and Historians. Text and Hypertext II. The Peak *Bozhe ime* [God's Name] ... 228
- Rossen R. Malchev** – The Linguistic and Religious Origin of Two Stories ... 238

FROM THE ARCHIVES OF 'ONGAL' ASSOCIATION

- Todor Mollov** – *Demir Kapiya* [Iron Gate]: Origin and Place in the Spatial Model of the Bulgarian Christmas Cycle ... 241